

Motion till riksdagen 2021/22:3991

av **Kristina Axén Olin m.fl. (M)**

Satsning för rektorer

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka rektors mandat och ansvar och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en rekryteringsutbildning för blivande rektorer och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om justerad inriktning för befattningsutbildningen och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om obligatorisk fördjupningsutbildning efter rektorsprogrammet och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en utbildning för skolchefer och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öppna för fristående rektorsutbildningar och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka rektorsrollen och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vem som ska kunna bli rektor och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett rektorslyft och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa att det professionsprogram för rektorer som bör tas fram tydligt premierar arbete i skolor i utsatta områden och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Rektor är skolors och förskolors viktigaste person. Forskning har visat att framgångsrika skolor i första hand inte handlar om resurser utan om att det finns tydliga mål och ledare. OECD har, även de, pekat på vikten av tydliga mål och ett gott ledarskap för en

framgångsrik utbildningsmiljö. Enligt Skolledarna så började förtroendet för rektorerna att sjunka kraftigt i samband med den nya skollagen 2011 och det har sedan dess sjunkit ännu lägre. Utan en fungerande ledning av skolan kommer vi sannolikt aldrig att komma till rätta med bristerna i skolan i stort. Rektor är ytterst ansvarig för att det ska råda trygghet och studiero vid skolan. Därför måste rektorers mandat och ansvar förtydligas och utökas. Exempelvis måste rektorers möjlighet att stänga av elever utvidgas till att gälla längre tid än en vecka, för att kunna säkerställa studiero.

En rekryteringsutbildning för blivande rektorer

Moderaterna föreslår att en ny rekryteringsutbildning inrättas som riktar sig till lärare eller andra som är intresserade av framtida ledaruppdrag på olika nivåer inom skolan. Utbildningens syfte är att främja rekryteringen av skolledare, men den ger också en kompetensutveckling för personer som har eller kommer att ha andra ledaruppdrag som exempelvis arbetslagsledare.

En justerad inriktning för befattningsutbildningen för rektorer

Moderaterna föreslår att den befintliga befattningsutbildningen för rektorer, det så kallade rektorsprogrammet, utvecklas. Utbildningen bör i större utsträckning inriktas mot det nationella uppdraget och styrkedjan. Det är viktigt att rektorerna får kunskap om deras roll och ansvar. Betoningen i utbildningen bör vara på ledarskap och det ansvar som rektorer har som pedagogiska ledare.

En obligatorisk fördjupningsutbildning efter rektorsprogrammet

Moderaterna föreslår att det i skollagen införs en skyldighet för varje skolhuvudman att se till att rektorn går en fördjupningsutbildning som påbörjas snarast möjligt efter att det har gått tre år sedan rektorn avslutade rektorsprogrammet. Utbildningen bör främst behandla det systematiska kvalitetsarbetet.

En utbildning för skolchefer

Moderaterna föreslår att en utbildning inrättas för skolchefer och andra chefer över rektorer. Under utbildningen bör rollfördelningen mellan skolchef och skolledning analyseras och dessutom bör arbetet med att förbättra styrningen inledas, dvs. utbildningen ska planeras för att vara både teoretisk och praktisk med fokus på verksamhetsanalyser, stöd, styrning och ledning.

Öppna upp för fristående rektorsutbildningar

Kraven är, och ska förbli, höga när det gäller tillstånden att driva rektorsutbildningar. Idag finns det enbart rektorsutbildningar i statlig regi; vi ser här ett behov av att fler ges möjlighet att genomföra dessa utbildningar. Moderaterna uppmanar därför regeringen att skyndsamt kartlägga de hinder som begränsar fristående aktörer från att starta och bedriva rektorsutbildningar.

Stärk rektorsrollen

Det måste finnas tydliga roller mellan politik och verkställighet. Framgångsrika skolhuvudmän kännetecknas av en tydlig roll- och ansvarsfördelning mellan nämnden, ledande tjänstemän och rektorer/förskolechefer. Rektorer och förskolechefer måste ha ett tydligt mandat att styra över tillgängliga resurser och deras egen inre organisation för att kunna ta ansvar för att förskolans/skolans resultat utvecklas som förväntat. De arbetsuppgifter som inte direkt följer av ansvaret som pedagogisk ledare kan med fördel delegeras.

Alla skolledare utvecklas som chefer genom att utöva ett ledarskap som omfattar skolans hela uppdrag. Skolledare har ansvar för att skapa en lärande organisation där lärarna får förutsättningar att arbeta med att utveckla verksamheten och där engagemang lönar sig. Genom strategisk rekrytering, uppföljning, utvärdering och återkoppling till lärarna utövar skolledaren ett ledarskap som, enligt forskning, har betydelse för elevernas resultat. Huvudmännen har ansvar för att stärka skolledarnas förutsättningar att utöva sitt ledarskap fullt ut, dvs. att kunna leda såväl daglig drift som utveckling av verksamheten inom en skola. Skolledarna ska ha mandat att ansvara för verksamheten i skolan – såväl det organisatoriska som det pedagogiska – och därmed kunna verka som en sammanhållande och pådrivande kraft för utvecklingen av lärarkompetensen och elevernas resultat. Skolledarna ska ges möjlighet att utvecklas genom att följa och aktivt delta i forskningen, såväl den forskning som är praktiktäna som generell forskning om ledarskap. Att vara eller bli rektor ska vara ett attraktivt yrke.

Vem ska kunna bli rektor?

I skollagen (2 kap. 11 §) slås följande fast: ”Som rektor får bara den anställas som genom utbildning och erfarenhet har pedagogisk insikt.” Uppdraget handlar till väldigt stor del om pedagogik, men det handlar också om så mycket mer. Det är ekonomi, redovisning, juridik, ledarskap med mera som tar en allt större del av en rektors arbetsuppgifter. Därför anser vi moderater att fler yrkeskategorier ska kunna komma ifråga än, som det i praktiken är idag, enbart lärare. Vi tror att fler skulle kunna vara lämpliga att leda en verksamhet av en skolas karaktär.

Inför ett rektorslyft

Precis som för de flesta andra yrken så behöver rektorer kompetensutvecklas. Ovan har behovet av en fördjupningsutbildning för rektorer lyfts fram. Men det kommer inte att räcka för att vi ska kunna lyfta skolan. Moderaterna vill därför se att kompetensutvecklingen stärks generellt och att ett rektorslyft i likhet med det som redan är genomfört för lärare tillskapas. Vi ser också behovet av att öka möjligheterna att kunna kombinera forskning och arbete i skolan. Att skapa incitament för skolledare och lärare att delta i forskningsanknutet arbete, t.ex. genom olika karriärvägar inom skolan, löneincitament för lärare och skolledare att närma sig forskningen eller utbilda sig på forskarnivå. Och slutligen verka för att fler kommuner finansierar forskarutbildning för verksamma lärare och skolledare.

Kristina Axén Olin (M)

Lars Püss (M)

Noria Manouchi (M)

Marie-Louise Hänel Sandström (M)